

МІНІСТЕРСТВО
ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

УСПІШНІ СПРАВИ

надання безоплатної
правової допомоги

УСПІШНІ СПРАВИ

надання безоплатної
правової допомоги

2022 / ЗБІРКА 3

Успішні справи надання безоплатної правової допомоги

Збірка 3 2022 рік

Видання є зібранням успішних кейсів надання безоплатної правової допомоги, що ілюструють випадки, коли ветерани та учасники бойових дій, що з 2017 року мають право на захист і представництво своїх інтересів у суді з будь-яких питань за рахунок держави, змогли захистити свої права з допомогою юристів системи надання БПД та адвокатів, що з нею співпрацюють.

Інформацію та матеріали цього видання можна вільно копіювати, перевидавати й розповсюджувати по всій території України всіма способами, якщо це робиться безоплатно для кінцевого споживача та якщо при такому копіюванні, перевиданні й розповсюдженні є обов'язкове посилання на систему безоплатної правової допомоги.

ЗМІСТ

Захист прав учасників бойових дій та внутрішньо переміщених осіб – пріоритет поза часом	5
Дитина народилася на тимчасово окупованій території. Як отримати свідоцтво про народження?	6
Військовослужбовець отримав середній заробіток за весь час затримки виплати	8
Внутрішньо переміщеній особі допомогли отримати додатковий строк для прийняття спадщини	10
Учаснику бойових дій допомогли виплутатися з боргових тенет	12
Коли закони сперечаються. Учасник бойових дій домігся перерахунку соцвиплати	14
Виїзд за кордон – не причина для невиплати пенсії	16
Допомогли переселенцю отримати українське свідоцтво про смерть батька	18
Фахівці системи безоплатної правової допомоги захищають не лише права клієнтів, а й свої власні права	20
Виїхати з дитиною на тимчасово окуповану територію України без згоди батька – можливо	22
Учаснику бойових дій допомогли скасувати грабіжницький борг	24
Компенсація за невикористану відпустку: без строку позовної давності	26
Право на житло: військовослужбовцю допомогли відстояти компенсацію	28

Учаснику бойових дій допомогли оскаржити відмову у взятті на квартирний облік	30
Скасували 16 тисяч гривень боргу за аліментами та фактично повернули дитину матері-військовослужбовиці	32
Поки захищала країну — незаконно звільнили з роботи	36
Надання статусу учасника бойових дій	38
Внутрішньо переміщеній особі виплатили заборгованість з пенсії	40
Відстояли право військовослужбовця на перерахунок пенсії	42
Учаснику бойових дій повернули неправомірно стягнуті кошти за кредитним договором	44
Пенсійний фонд заборгував пенсію. Отримати кошти допомогла система БПД	46
Учаснику бойових дій допомогли відстояти право на землю	48

ЗАХИСТ ПРАВ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ ТА ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ – ПРІОРИТЕТ ПОЗА ЧАСОМ

Ветерани війни та учасники бойових дій – це люди, які щодня захищали та продовжують захищати наш мир і спокій, а держава має гарантувати захист їхніх прав.

З 2017 року набули чинності зміни до Закону України «Про безоплатну правову допомогу», які значно розширили права ветеранів війни та учасників бойових дій щодо отримання безоплатної вторинної правової допомоги. Якщо раніше учасники бойових дій могли звертатися за правовою допомогою виключно щодо вирішення питань їхнього соціально-го захисту, то тепер – з будь-яких питань.

Держава також гарантує правову допомогу нашим співвітчизникам, які через збройний конфлікт на Сході країни та окупацію Криму були вимушені залишити свої оселі.

З 2017 року всі внутрішньо переміщені особи, а також особи, які подали заяву на отримання довідки ВПО, отримали право на безоплатну вторинну правову допомогу. Тобто вони можуть скористатися послугами юристів або адвокатів, які співпрацюють з системою БПД. Зокрема, для захисту та представництва інтересів у судах, складення документів процесуального характеру.

Якщо раніше переважна більшість правових проблем учасників бойових дій та ВПО була прямо чи опосередковано пов'язана зі збройним конфліктом, то тепер більшою мірою на перший план виходять питання щодо цивільного та адміністративного права, вирішення спорів у сфері сімейного права, а також пенсійного права.

У цій збірці пропонуємо успішні справи юристів та адвокатів, які співпрацюють із системою БПД, щодо захисту прав учасників бойових дій та внутрішньо переміщених осіб.

ДИТИНА НАРОДИЛАСЯ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНІЙ ТЕРИТОРІЇ. ЯК ОТРИМАТИ СВДОЦТВО ПРО НАРОДЖЕННЯ?

Вже тривалий час українці, які проживають на тимчасово окупованих територіях, повинні звертатися до суду, щоб отримати різні документи: свідоцтво про народження або смерть, проживання однією сім'єю тощо. Хоча процедура спростилась, та без участі суду отримати такі документи неможливо. Так і Світлана з Макіївки була вимушена переходити лінію розмежування, щоб отримати свідоцтво про народження свого однорічного сина.

Рік тому Світлана народила хлопчика в Макіївській лікарні. Післяпологовий стан та карантинні обмеження не дали їй можливості виїхати на підконтрольну Україні територію, щоб оформити документи. Тільки через рік, коли малюк підріс та його можна було залишити з бабусею та дідусем, Світлана поїхала у Запоріжжя для вирішення цього питання.

У відділі державної реєстрації актів цивільного стану їй повідомили, що видане у ДНР свідоцтво про народження дитини є недійсним відповідно до чинного законодавства України. А отримати свідоцтво у відділі реєстрації актів цивільного стану неможливо, бо дитина народилася на тимчасово окупованій території України. Для цього треба звертатися до суду.

Світлана розгубилася, бо не знала, де суд у Запоріжжі, як писати туди заяву, скільки буде коштувати судова тяганина... І вже вирушила на автовокзал, щоб повернутися додому ні з чим.

«Я їхала на вокзал по квиток додому і побачила білборд з написом «Безоплатна правова допомога». Одразу вийшла на зупинці, записала контакти та вирушила в центр правової допомоги. Це був мій останній шанс», — розповіла Світлана.

Там, у **Запорізькому місцевому центрі з надання безоплатної вторинної правової допомоги**, жінка розповіла свою історію. Юрист Ігор Напха вислухав Світлану і, оскільки вона є внутрішньо переміщеною особою, запропонував скласти письмове звернення про надання безоплатної вторинної правової допомоги. Юрист допоміг скласти заяву про встановлення факту, що має юридичне значення, необхідне для отримання свідоцтва про народження дитини. На підтвердження факту народження сина Світлана надала довідку про народження, медичне свідоцтво про народження дитини та свідоцтво про народження, видане на тимчасово окупованій території.

Суд розглянув докази та дійшов висновку про можливість встановлення факту народження дитини. Рішенням Шевченківського районного суду міста Запоріжжя заяву задоволено в повному обсязі.

З квітня 2021 року відмова від відділу ДРАЦС не потрібна. Для встановлення факту народження дитини на ТОТ необхідно одразу звертатись до суду. Для цього необхідно подати заяву про встановлення факту, що має юридичне значення. До заяви слід додати всі наявні докази. Це може бути медичне свідоцтво про народження дитини або інші документи з медичної установи, що підтверджують народження дитини, а також свідоцтво про народження, яке було видане на тимчасово окупованій території України.

Звернутися з такою заявою можуть батьки, родичі, їхні представники або інші законні представники дитини до будь-якого суду на території України (крім окупованих територій) незалежно від місця проживання заявника. Судовий збір за розгляд таких справ не стягується.

Судова справа № **336/4602/21**

ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЕЦЬ ОТРИМАВ СЕРЕДНІЙ ЗАРОБІТОК ЗА ВЕСЬ ЧАС ЗАТРИМКИ ВИПЛАТИ

Після звільнення у 2017 році з військової служби Ігор подав позовну заяву до суду про ненарахування та невиплату грошової компенсації за невикористані дні додаткової відпустки йому як учаснику бойових дій за період з 2015 року по 2017 рік включно. Рішенням Кіровоградського окружного адміністративного суду у 2020 році позов був задоволений частково. Суд зобов'язав військову частину нарахувати та виплатити цю грошову компенсацію. І на виконання рішення суду ця сума — 8553 грн — була перерахована чоловіку на картковий рахунок у лютому 2021 року.

Оскільки військова частина виплатила компенсацію за невикористані дні додаткової відпустки вже після звільнення, і стала відома дата повного розрахунку при звільненні, у Ігоря з'явилося право звернутися до суду за стягненням з військової частини середнього заробітку за час затримки розрахунку при звільненні.

Саме з цим питанням чоловік звернувся до **Кропивницького місцевого центру з надання безоплатної правової допомоги**. Правову допомогу у цій справі надавала юристка Анастасія Мироненко.

Вивчивши документи, Анастасія Мироненко склала позовну заяву до Кіровоградського окружного адміністративного суду про визнання протиправною бездіяльність та зобов'язання вчинити певні дії.

Суд повністю задовольнив позовні вимоги — визнав бездіяльність військової частини щодо невиплати середнього заробітку за час затримки розрахунку при звільненні протиправною та зобов'язав нарахувати та виплатити чоловіку середній заробі-

ток за час затримки виплати при звільненні, грошової компенсації за невикористані календарні дні додаткової відпустки, як учаснику бойових дій за період з 17 листопада 2017 року по 26 лютого 2021 року в сумі 8458 грн.

Коментує юристка Кропивницького місцевого центру Анастасія Мироненко:

За загальним правилом пріоритетними є норми спеціального законодавства, а трудове законодавство підлягає застосуванню у випадках, якщо нормами спеціального законодавства не врегульовані спірні правовідносини або коли про це йдеться у спеціальному законі.

Оскільки у спірному випадку, що є предметом судового розгляду, спеціальне законодавство, яким врегульовано порядок проходження військової служби, порядок і строки виплати грошового забезпечення військовослужбовцям при звільненні з військової служби не передбачає дату проведення остаточного розрахунку та відповідальність роботодавця за невиплату або несвоєчасну виплату військовослужбовцю всіх належних сум при звільненні, що фактично визнавалось сторонами справи, тому за аналогією закону до спірних відносин необхідно застосувати норми статей 116 та 117 Кодексу законів про працю України, на які ми посилались в обґрунтуванні заявлених вимог.

Судова справа **№340/2035/21**

ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНІЙ ОСОБІ ДОПОМОГЛИ ОТРИМАТИ ДОДАТКОВИЙ СТРОК ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ СПАДЩИНИ

До центрів з надання безоплатної правової допомоги часто звертаються люди з питаннями щодо спадкування. Однією з поширених проблем є пропущення строків для вступу в спадщину.

У такій ситуації опинилась Віра, яка є внутрішньо переміщеною особою. Після початку збройного конфлікту на сході України жінці довелося покинути рідний дім та переїхати на Полтавщину. Віра намагалася налагодити життя на новому місці, що було непросто.

Саме в цей складний період в сім'ї пані Віри сталась трагічна подія – помер її батько, який жив на непідконтрольній території. Після його смерті залишилася спадщина у вигляді недоотриманої пенсії. Доки жінка оговтувалась після втрати близької людини та намагалась вирішити всі побутові проблеми, сплинув строк для прийняття спадщини.

Оскільки пані Віра вже раніше зверталась до **Полтавського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги**, то цього разу вона знала, де їй можуть допомогти вирішити проблему з отриманням спадщини.

Правову допомогу Вірі надавала фахівчиня центру Анастасія Гречка, яка склала позовну заяву та представляла інтереси жінки в суді.

Після вивчення всіх наданих доказів та аргументів, суд дійшов висновку, що вимоги пані Віри є обґрунтованими та такими, що підлягають задоволенню, а саме – надано додатковий строк для прийняття спадщини.

«Звертаючись до суду з подібним позовом, варто враховувати практику Пленуму Верховного Суду України, відповідно до якої поважними причинами пропуску строку для прийняття спадщини вважаються виключно ті, що пов'язані з об'єктивними, непереборними, істотними труднощами для спадкоємця на прийняття спадщини.

У випадку пані Віри та життєва ситуація, в якій вона опинилась, дійсно не залежала від її волі, тому звернутись вчасно до нотаріуса жінка не змогла через істотні труднощі, що мали для неї непереборний характер», — коментує Анастасія Гречка.

Судова справа № 552/1052/20

УЧАСНИКУ БОЙОВИХ ДІЙ ДОПОМОГЛИ ВИПЛУТАТИСЯ З БОРГОВИХ ТЕНЕТ

Інколи для вирішення важливих питань терміново потрібні гроші. Якщо у близьких і знайомих позичити не вдалося, завжди можна оформити онлайн-кредит. Саме так вчинив Андрій, який є учасником бойових дій.

У 2016 році чоловік уклав договір позики в електронній формі. Не роздумуючи, надіслав свої паспортні дані за посиланням, котре йому надіслали. Оформив для отримання позики заявку. Сума позики становила 1201 грн.

І ось наприкінці 2019 року Андрій отримав судову повістку, в якій було вказано, що він є відповідачем у справі про стягнення заборгованості за договором позики. Сума заборгованості чоловіка збентежила та становила 49 895 грн. Він не міг зрозуміти, звідки з'явилась така сума.

Чоловік звернувся до **Володимир-Волинського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги** з проханням допомоги йому виплутатися з цих боргових тенет. Андрій, як відповідач у справі, мав 15 днів для подання відзиву на позовну заяву про стягнення заборгованості за договором позики.

Оскільки Андрій є учасником бойових дій, то має право на безоплатну вторинну правову допомогу.

Юрист центру Олексій Кірносів зібрав необхідні докази, обговорив питання у справі та підготував відзив на позовну заяву про стягнення заборгованості за договором позики, запит до військового комісаріату та заяву про долучення доказів до матеріалів справи. Оскільки клієнт працевлаштований за кордоном, у судовому засіданні юрист захищав його інтереси за довіреністю, що видана місцевим центром.

Однією з підстав оскарження нарахованих штрафних санкцій на Андрія стало те, що у 2014 році він був мобілізований до Збройних Сил України, після звільнення зарахований до резерву і є військовозобов'язаним. А тому на нього поширюються пільги, які встановлені п. 15 ст. 14 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», а саме – з моменту призову під час мобілізації і до закінчення особливого періоду штрафні санкції, пеня перед банками за користування кредитом не нараховуються.

Рішенням суду позов банківської установи було задоволено частково. Заборгованість за договором позики було зменшено з 49 895 до 1581 грн.

Коментар юриста Володимир-Волинського місцевого центру з надання БВПД Олексія Кірносова:

«Договір позики – це один з видів зобов'язань, спрямованих на передачу майна. Позика є однією з форм кредиту. Відповідно до ст. 1049 Цивільного Кодексу України, позичальник зобов'язаний повернути позикодавцеві позику у строк та в порядку, що встановлені договором. Але є багато аспектів, які дозволяють оскаржити нарахування фінансовими установами, банками зобов'язань перед ними. Для з'ясування цих аспектів раджу звертатися до юристів.»

Судова справа № 308/8135/20

КОЛИ ЗАКОНИ СПЕРЕЧАЮТЬСЯ. УЧАСНИК БОЙОВИХ ДІЙ ДОМІГСЯ ПЕРЕРАХУНКУ СОЦВИПЛАТИ

Останнім часом у серед військових досить часто обговорюється тема недоотримання щорічної виплати учасникам бойових дій до 5 травня. Делегування повноважень уряду з встановлення обмеження розміру допомоги визнано неконституційним. Проте органи соціального захисту населення продовжують виплачувати цю допомогу на рівні, визначеному Кабінетом Міністрів України. Як захистити своє право на належну виплату – в історії Євгена.

Отже, Євген, як і більшість учасників бойових дій, отримав не п'ять мінімальних пенсій за віком, а лише визначену постановою уряду № 112 суму у розмірі 1390 грн. Для вирішення цього питання в досудовому порядку він письмово звертався до центру здійснення соціальних виплат з проханням виплатити йому недоотриману суму. Але отримав відмову. Тоді Євген звернувся до **Криворізького місцевого центру з безоплатної вторинної правової допомоги**, і йому було призначено адвоката Дмитра Лушпенка, який співпрацює з системою БВПД.

«В Україні чоловіки та жінки, які брали участь у захисті Батьківщини чи в бойових діях на території інших держав, визнаються ветеранами та наділяються пільгами, до яких також відноситься щорічна грошова допомога до 5 травня, встановлена ч. 5 ст. 12 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», — коментує Дмитро Лушпенко.

Тож адвокат склав відповідний позов, з яким пан Євген звернувся до суду. У позові він просив визнати протиправними дії центру здійснення соціальних послуг та зобов'язати здійснити перерахунок з виплатою недоотриманої грошової суми.

«Законодавець, приймаючи норму закону про цю соціальну виплату, у 1998 році визначив її розмір на рівні п'яти мінімальних пенсій за віком. Надалі порядок обчислення цієї допомоги неодноразово змінювався. Врешті повноваження щодо визначення її розміру було передано Кабінету Міністрів України, який визначив цей розмір у значно меншому грошовому вираженні. Однак ці положення закону були визнані неконституційними. Так, розмір допомоги повернувся до рівня п'яти мінімальних пенсій, що у 2020 році дорівнювало 8190 грн», — зазначає адвокат.

Рішенням окружного адміністративного суду позовні вимоги pana Євгена були задоволені. Суд визнав дії центру соціальних виплат протиправними та зобов'язав здійснити перерахунок з виплатою разової грошової допомоги у розмірі п'яти мінімальних пенсій за віком.

Судова справа № 160/14066/20

ВИЌЗД ЗА КОРДОН – НЕ ПРИЧИНА ДЛЯ НЕВИПЛАТИ ПЕНСІЇ

85-річна Марія Володимирівна дуже засмутилася, коли не отримала пенсію за три місяці. Жінка, яка з 2014 року перебуває на обліку як внутрішньо переміщена особа та отримує пенсію по втраті годувальника, почала з'ясовувати, що ж сталося. Як виявилось, виплата пенсії їй була призупинена на підставі інформації, що вона перетинала державний кордон України.

Вона подала до Пенсійного Фонду заяву про поновлення виплати пенсії. Пенсію за один місяць їй виплатили, а ще за два – ні. Тоді Марія Володимирівна вирішила повернути належні їй гроші через суд. За правовою допомогою вона звернулася до **Ужгородського місцевого центру з надання БВПД**. Для представництва інтересів клієнтки був призначений юрист Петро Крон. Фахівець зустрівся з клієнткою, з'ясував обставини справи, підготував і подав до суду позовну заяву про визнання дій пенсійного органу протиправними та стягнення невиключеної пенсії.

У позові юрист обґрунтував неправомірність припинення виплати пенсії під час перебування Марії Володимирівни за кордоном з посиланням на те, що право особи на отримання пенсії, як складова частина права на соціальний захист, є її конституційним правом, яке гарантується міжнародними зобов'язаннями України. Нормативно-правовим актом, яким визначено підстави припинення пенсійних виплат, є Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». Підзаконні нормативно-правові акти у сфері правовідносин, врегульованих цим законом, можуть застосовуватися виключно за умови, якщо вони не суперечать цьому закону.

У відповідь Пенсійний фонд зазначив, що відповідно до «Порядку призначення (відновлення) соціальних виплат внутрішньо переміщеним

особам», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №365 від 08.06.2016 року, пенсія Марії Володимирівни буде виплачуватись на умовах окремого порядку, визначеного Урядом. Але наразі такий порядок не прийнятий.

Утім, як вважає суд, це суперечить статті 46 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» та свідчить про застосування до Марії Володимирівни, як до внутрішньо переміщеної особи, дискримінаційного підходу, порівняно з іншими пенсіонерами.

Отже, суд повністю задовольнив адміністративний позов Марії Володимирівни. Рішенням суду з Пенсійного фонду стягнуто заборгованість по виплаті пенсії у сумі 8,5 тис. грн.

Коментує Петро Крон:

Практика судів свідчить про те, що пенсійний орган доволі часто протиправно припиняє виплату пенсії внутрішньо переміщеним особам, посилаючись на те, що людина виїжджала за кордон та була відсутня за місцем проживання. Однак, як бачимо з судової практики, така відмова є протиправною.

Людина, яка виїжджала на певний період за кордон, все одно є громадянином України, а тому має такі самі конституційні права, як інші громадяни держави. Адже Конституція України і пенсійне законодавство не допускають обмеження права на соціальний захист, зокрема, права на отримання пенсії за ознакою місця проживання.

Судова справа **№260/2694/20**

ДОПОМОГЛИ ПЕРЕСЕЛЕНЦЮ ОТРИМАТИ УКРАЇНСЬКЕ СВИДОЦТВО ПРО СМЕРТЬ БАТЬКА

Єдиний механізм узаконення факту смерті на тимчасово окупованих територіях – звернення до суду. З цією проблемою зіткнувся клієнт Правобережного київського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги, який має статус внутрішньо переміщеної особи. Олександр, бажаючи отримати спадщину після смерті свого батька, був змушений відстоювати свої права в суді.

Насамперед чоловік звернувся до районного у місті Києві відділу державної реєстрації актів цивільного стану Центрального міжрегіонального управління Міністерства юстиції. Проте йому відмовили в отриманні свідоцтва про смерть українського зразка та направили до суду. Після цього він спробував самостійно звернутися до суду, проте суд виніс ухвалу про усунення недоліків заяви та надав час для її виконання.

По допомогу чоловік звернувся до системи безоплатної правової допомоги. Заступниця директора **Правобережного київського місцевого центру з надання БВПД** Олена Маньківська збирила документи, що підтверджують факт смерті батька Олександра, та склала заяву про встановлення факту смерті на тимчасово окупованій території в новій редакції. У заяві вона детально описала ситуацію, що трапилась, зазначила причину смерті та вказала на здійснені заходи щодо поховання. До заяви долучила свідоцтво про смерть, видане на окупованій території, медичні довідки про причину смерті, документи про поховання і фотокартки місця захоронення.

Суд ухвалив рішення про встановлення факту смерті на тимчасово окупованій території. На його підставі відповідний відділ державної реєстрації актів цивільного стану територіально-

го управління юстиції здійснив державну реєстрацію смерті та видав Олександрю свідоцтво про смерть батька. Тепер у нього з'явилася можливість подати документи на отримання спадщини.

Коментує заступниця директора Правобережного київського місцевого центру з надання БВПД Олена Маньківська:

Документи про смерть, що видані на території Автономної Республіки Крим та м. Севастополь, в Донецькій та Луганській областях видаються за формою, встановленою Міністерством охорони здоров'я Російської Федерації. Вони є недійсними і не створюють правових наслідків.

Отримання свідоцтва про смерть в органах РАЦС Міністерства юстиції України є неможливим, а єдиним шляхом його отримання та захисту прав родичів та спадкоємців померлої особи є звернення до суду за встановленням факту, що має юридичне значення.

Відповідно до листа-роз'яснення Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду (лист від 22.04.2021 № 985/0/208-21), зараз скасовано вимоги щодо отримання відмови від органів державної реєстрації актів цивільного стану, а тому можна відразу звертатися до суду за встановленням факту смерті на тимчасово окупованій території.

Судова справа **№754/7099/21**

ФАХІВЦІ СИСТЕМИ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ ЗАХИЩАЮТЬ НЕ ЛИШЕ ПРАВА КЛІЄНТІВ, А Й СВОЇ ВЛАСНІ ПРАВА

У системі безоплатної правової допомоги працює багато юристів. Завдяки постійній юридичній практиці та навчанню працівники підвищують свій професійний рівень, набувають уміння і знання, які нерідко стають у пригоді й для них особисто. Так сталося і в житті Тетяни, фахівчині одного з центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги. Вона відстояла своє право як внутрішньо переміщеної особи на отримання адресної грошової допомоги.

Тетяна у 2014 році переїхала на Вінниччину через те, що на її рідній землі почалися військові дії, а її мала батьківщина була визнана тимчасово окупованою територією. Одразу після приїзду жінка оформила документи як внутрішньо переміщена особа та стала на облік в Управлінні соціального захисту населення за місцем проживання.

Внутрішньо переміщені особи мають право на отримання адресної грошової допомоги для покриття витрат на проживання та житлово-комунальних послуг. Саме таку допомогу Тетяна отримувала у 2014-2015 роках.

Грошова допомога, згідно із законом, призначається з дня звернення та виплачується по місяць зняття з такого обліку включно, але не більше ніж шість місяців. Після 6-місячного терміну внутрішньо переміщена особа знову може звернутися за призначенням такої допомоги. У 2015 році виплати припинилися, оскільки Тетяна почала отримувати допомогу по безробіттю, і з цього моменту закон не дозволяє користуватися правом на грошову допомогу для покриття витрат на проживання та житлово-комунальних послуг.

У липні 2015 року жінка влаштувалася на роботу в систему безоплатної правової допомоги, а у 2020-му знову вирішила скористатися грошовою допомогою, яку закон гарантує внутрішньо переміщеним особам. Проте Управління соціального захисту населення відмовило Тетяні у такій допомозі. Державний орган посилався на те, що виплати попередньої допомоги було припинено, бо жінка вчасно не повідомила про отримання допомоги по безробіттю.

Судове засідання у справі відбувалося у спрощеному порядку, тобто без участі сторін. Розглянувши позовну заяву Тетяни та заперечення Управління соціального захисту населення, суд визначив, що закон не передбачає заборону на призначення щомісячної адресної допомоги тим особам, яким вона була припинена через отримання допомоги по безробіттю, а говорить не призначати допомогу на наступний строк, тобто на 6 місяців. А відтак людині не заборонено звертатись із заявою про призначення адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам після того, як вона вже отримувала її, та підстав для відмови у призначенні такої допомоги немає.

З моменту припинення виплати грошової допомоги до дня, коли Тетяна знову звернулася до Управління соціального захисту населення, минуло 6 місяців, і на момент написання заяви жінка вже була працевлаштована. Тому державний орган був зобов'язаний призначити грошову допомогу. Адже грошова допомога на наступний строк не призначається тільки тим особам, які продовжують перебувати у статусі безробітного, а якщо внутрішньо переміщена особа працевлаштувалась, то вона знову набуває право на призначення щомісячної адресної допомоги.

Суд вирішив, що Управління соціального захисту населення неправомірно відмовило Тетяні у призначенні адресної грошової допомоги, чим порушило її права на соціальний захист, а тому державна установа має виплатити жінці кошти за період з жовтня 2020 року, коли вона звернулася із заявою про надання адресної грошової допомоги для покриття витрат на проживання та житлово-комунальних послуг.

Судова справа № 120/7591/20-а

ВИЇХАТИ З ДИТИНОЮ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНУ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ БЕЗ ЗГОДИ БАТЬКА – МОЖЛИВО

До **Броварського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги** звернулася пані Мирослава, яка є внутрішньо переміщеною особою. Мирослава потребувала допомоги у вирішенні питання щодо отримання дозволу на тимчасовий виїзд свого сина на тимчасово окуповану територію без згоди та супроводу батька.

Жінка розповіла, що у 2005 році вона одружилася з Олексієм, мешкали у Донецьку. Через два роки у них народився син Пилип. Проте подружнє життя не склалося — у 2012 році вони розлучилися.

Після розлучення Олексій участі у вихованні сина не бере, не допомагає йому матеріально. Усі питання щодо виховання та утримання дитини Мирослава вирішує самостійно.

У зв'язку з проведенням антитерористичної операції жінка з сином були вимушені покинути своє постійне місце проживання у Донецьку та переїхати на Київщину, у місто Бровари. Вони стали на облік як внутрішньо переміщені особи та орендували квартиру.

Відколи Донецьк віднесено до населених пунктів, де проводиться антитерористична операція, Мирослава та її син Пилип обмежені у поїздках туди як на територію, що непідконтрольна українській владі. Пилип малолітній, тому виїзд за межі України здійснюється за згодою обох батьків. Оскільки Мирослава виховує сина самостійно, вона не може поїхати до власного домоволодіння без нього. У чужому місті Мирославі доводиться нелегко, а тому їм із сином просто необхідно інколи приїздити до близьких родичів, друзів, власного дому.

Мирослава не мала змоги отримати від свого колишнього чоловіка нотаріально посвідченої згоди на тимчасовий в'їзд дитини на тимчасово окуповану територію, оскільки жодних засобів зв'язку з ним не має та не знає, де він зареєстрований та проживає. Тому Мирослава змушена була звернутися за правовою допомогою, щоб через суд отримати дозвіл на тимчасовий виїзд дитини.

Броварський місцевий центр з надання БВПД призначив жінці представника – працівницю центру Марину Губську.

«Ознайомившись з історією Мирослави та опрацювавши документи у справі, я підготувала позовну заяву про надання дозволу на тимчасовий в'їзд дитини на тимчасово окуповану територію України без згоди батька», – розповіла Марина Губська.

Позовна заява про надання дозволу на виїзд громадянина України, який не досяг 16-річного віку, за кордон без згоди та супроводу одного з батьків подається до суду в спрощеному позовному провадженні в порядку цивільного судочинства до районних, районних у містах, міських та міськрайонних судів за зареєстрованим місцем проживання або перебуванням відповідача. До позовної заяви необхідно додати докази, що підтверджують викладені в заяві обставини. Це може бути довідка з лікувального закладу про те, що дитина потребує лікування за кордоном, туристична путівка, путівка в санаторій, запрошення від родичів тощо.

Рішенням Красноармійського міськрайонного суду Донецької області позовні вимоги задоволено та надано дозвіл виїзду Пилипу до рідного міста.

Судова справа № 235/3830/20

УЧАСНИКУ БОЙОВИХ ДІЙ ДОПОМОГЛИ СКАСУВАТИ ГРАБІЖНИЦЬКИЙ БОРГ

Чи можна відібрати у пенсіонера майже 100 тисяч гривень? Таке намагалася утнути колекторська компанія з військовим пенсіонером із Луганська, учасником бойових дій.

У 2013 році Андрій Васильович взяв кредит на 30 700 грн у банку (це було Луганське відділення «Дочірний банк Сбербанк Росії»). Після кількох внесків за кредитом у Луганську почалась антитерористична операція, і банк припинив існування в Україні. Андрій Васильович не відмовлявся від сплат, але не знав, кому ж саме перераховувати гроші, щоб згодом не виявилось, що він повертав борги «не тим». Чоловік планував з часом переїхати на підконтрольну територію, де з'ясувати правонаступника банку або дочекатися відновлення роботи банку та розраховуватися уже з ним у законний спосіб.

Але переїзд затягнувся, і ситуацією скористалась колекторська компанія. Вона, як правонаступник банку, нарахувала пенсіонерові величезну заборгованість. Борг за кредитом і несплаченими відсотками склав у сумі понад 97 000 грн. Про таку суму боржник дізнався з повідомлення, що одержав на свою фактичну адресу на початку 2020 року. Але з повідомленням не надійшло документів, що підтверджували б правонаступність кредитора.

У червні 2020 року чоловік одержав ще одне повідомлення про борг, у якому була зазначена вже інша сума – 93 000 грн, що поставило законність вимог кредитора під ще більший сумнів. Восени пенсіонер отримав зменшену пенсію – виявилось, що з неї почали вираховувати борг.

Чому так сталося? Колекторська компанія звернулась до приватного київського нотаріуса для вчинення виконавчого напису, тобто з наміром діяти нібито за законом, але так, щоб про це не дізнався боржник. Тому повідомлення про виконавчий напис приватний виконавець надіс-

лав Андрію Васильовичу на адресу в Києві, де він ніколи не проживав. А якщо боржник не знав про такі дії, то й перешкодити їм не міг, а про все дізнався, тільки коли почалися відрахування з пенсії. Остаточно все з'ясувалося у Пенсійному фонді, до якого чоловік зателефонував для з'ясування причини відрахувань.

У пошуках справедливості Андрій Васильович звернувся до **Міловського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги**. Як учасник бойових дій він мав право на безоплатне представництво своїх інтересів в суді, і центр призначив для ведення його справи досвідчену юристку Оксану Чумак.

Справа була складною. Міловський районний суд розглянув документи у справі, з яких стало зрозуміло, що:

- приватний нотаріус не мала права вчиняти виконавчий напис, оскільки нею не була перевірена безспірність суми щодо боргових вимог кредитора;
- приватний виконавець надіслав боржникові повідомлення про виконавчий напис на адресу, що відрізняється від фактичної адреси проживання боржника;
- назва банку в документах, що надав кредитор, відрізняється в різних документах. У договорі про правонаступництво банк мав назву АТ «СБЕРБАНК», а у кредитному договорі боржника – «Дочірній банк Сбербанку Росії» (скорочено АТ «Сбербанк Росії»).

Отже, якщо боржник не був повідомлений про виконавчий напис, а нотаріус не мала права вчиняти виконавчий напис, то суд мав усі підстави визнати виконавчий напис таким, що не підлягає виконанню. Додатково кредитору було призначено штраф за невиконання вимог суду надати докази по справі. Штраф також був призначений і приватному виконавцю.

Судова справа №418/126/21

КОМПЕНСАЦІЯ ЗА НЕВИКОРИСТАНУ ВІДПУСТКУ: БЕЗ СТРОКУ ПОЗОВНОЇ ДАВНОСТІ

Законодавством України чітко встановлені види відпусток, на які мають право працівники. Проте є категорія осіб, яким передбачена додаткова відпустка зі збереженням заробітної плати тривалістю 14 календарних днів на рік – це учасники бойових дій, постраждалі учасники Революції гідності, особи з інвалідністю внаслідок війни.

Павло звернувся до **Золочівського бюро правової допомоги** з питанням щодо отримання грошової компенсації за невикористані календарні дні додаткової відпустки як учаснику бойових дій. Чоловік проходив військову службу за контрактом у 2016-2018 роках. 1 грудня 2016 року отримав посвідчення учасника бойових дій.

«З настанням особливого періоду законом було обмежено види відпусток, які можуть надаватися військовослужбовцям в особливий період, серед яких і додаткова відпустка як учаснику бойових дій. А тому фактично з 2016 по 2018 роки у мене накопичилось по 14 днів такої відпустки за кожен рік військової служби, загалом – 42 дні. І ці дні невикористаної відпустки як учаснику бойових дій мали б бути мені компенсовані у грошовій формі при звільненні з військової служби», – розповів Павло.

Однак коли він звернувся до військової частини щодо виплати грошової компенсації за невикористані календарні дні додаткової відпустки, то отримав відмову.

Начальниця бюро правової допомоги Ольга Сагата пояснила Павлу, що він, як особа, на яку поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», має право на безоплатну вторинну правову допомогу. Ольга Сагата проаналізувала практику Великої Палати Верховного Суду та дійшла висновку про необхідність

визнання протиправною бездіяльність військової частини та зобов'язання її вчинити дії.

Позовну заяву було подано до Львівського окружного адміністративного суду. Суд задовольнив заявлені вимоги в повному обсязі: визнав протиправною бездіяльність військової частини щодо ненарахування та невиплати грошової компенсації за додаткову відпустку як учаснику бойових дій за період з 2016 року по 2018 рік та зобов'язав військову частину нарахувати та виплатити грошову компенсацію за невикористані календарні дні додаткової відпустки.

Рішення Львівського окружного адміністративного суду було залишено без змін і після розгляду апеляційної скарги військової частини Павло отримав належні йому кошти.

Коментує юристка Золочівського бюро правової допомоги Ольга Сагата:

Виплата грошової компенсації провадиться в день звільнення. Якщо працівник в день звільнення не працював, то зазначені суми мають бути виплачені не пізніше наступного дня після пред'явлення звільненим працівником вимоги про розрахунок. Рекомендуємо при звільненні написати рапорт на виплату такої компенсації та обов'язково зробити для себе копію рапорта з вхідним номером. Якщо військова частина не приймає такий рапорт, його можна відправити листом з описом вкладення поштою.

Важливим чинником в разі виникнення спору при невиплаті компенсації є те, що право на отримання таких виплат не обмежується будь-яким строком позовної давності.

Судова справа № **1.380.2019.007053**

ПРАВО НА ЖИТЛО: ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЮ ДОПОМОГЛИ ВІДСТОЯТИ КОМПЕНСАЦІЮ

Через зміну місця проходження служби чоловік ледь не зостався без грошової компенсації на придбання житла.

До **Миколаївського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги** Олексій звернувся з доволі нетиповою ситуацією. Чоловік розповів, що він є учасником бойових дій, окрім цього має статус внутрішньо переміщеної особи. Ще у 2018 році він вирішив скористатись своїм правом на отримання компенсації на придбання житла, відтак звернувся з цим питанням до міської ради. І вже в грудні 2018 року рішенням відповідної комісії Олексію було призначено грошову компенсацію у розмірі близько 850 тис. грн. Здавалося, що тепер залишилося лише трохи почекати, й проблема із житлом вирішиться. Однак не так сталося, як гадалося.

Оскільки Олексій на той час перебував на військовій службі, що зумовлює необхідність періодичної передислокації відповідно до потреб держави, через рік він був направлений для проходження служби в інше місце. У зв'язку з чим довелось змінити місце реєстрації як внутрішньо переміщеної особи та стати на облік у місті, де проходить службу.

На початку 2021 року чоловік звернувся до міської ради, щоб дізнатися, коли ж буде перерахована призначена компенсація. І раптом дізнався, що комісія своїм рішенням відклала йому виплату. Мотивуючи це тим, що він здійснив перереєстрацію фактичної адреси проживання, а питання виплати грошової компенсації внутрішньо перемішеним особам, які змінили проживання, законодавчо не врегульоване.

За справу взялася фахівчиня Миколаївського місцевого центру з надання БВПД Вікторія Пазурчик, яка встановила, що розв'язати проблему у позасудовому порядку неможливо. Відтак юристка підготувала адміністративний позов до суду, в якому зауважила, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Алгоритм та правові аспекти забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України передбачені двома порядками, затвердженими Постановою КМУ від 18.04.2018 №280: 1) Порядок умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України; 2) Порядок виплати грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України.

І жодним з них не передбачено призупинення або відмову у виплаті вже призначеної компенсації, в тому числі зі зміною місця проживання.

Під час розгляду справи суд взяв до уваги зазначені доводи та своїм рішенням визнав протиправним та скасував рішення комісії виконавчого комітету міської ради про відкладення питання перерахування грошової компенсації. ОМС провів перерахунок (індексацію) раніше призначеної грошової компенсації, яка склала понад 1 млн грн.

Судова справа **№400/2695/21**

УЧАСНИКУ БОЙОВИХ ДІЙ ДОПОМОГЛИ ОСКАРЖИТИ ВІДМОВУ У ВЗЯТТІ НА КВАРТИРНИЙ ОБЛІК

Однією з найпоширеніших проблем, з якими стикаються громадяни, що залишили тимчасово окуповані території, є питання отримання житла, а саме – постановлення на квартирний облік.

Андрій подав до Малиновської районної адміністрації Одеської міської ради пакет документів для взяття його на квартирний облік як внутрішньо переміщену особу із числа учасників бойових дій.

У відповідь чоловік отримав витяг із розпорядження голови райадміністрації з відмовою. Причиною була зазначена відсутність протягом встановленого терміну перебування (протягом року) на обліку в Єдиній інформаційній базі даних про внутрішньо переміщених осіб в статусі особи з числа учасників бойових дій, хоча законодавством такої вимоги не передбачено.

Обурений такою відповіддю, Андрій звернувся за правовою допомогою до **Одеського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги**. Адвокатка Людмила Сєдова, яка співпрацює з системою безоплатної правової допомоги, проаналізувала законодавство, зібрала необхідні докази та підготувала позовну заяву до суду про визнання протиправним рішення та зобов'язання вчинення дій.

У документі адвокатка наголосила, що Андрій наділений правом на взяття на квартирний облік незалежно від тривалості проживання в Одесі, адже відповідно до вимог чинного законодавства, чоловік користується правом першочергового одержання житлового приміщення та виконав усі умови для ухвалення рішення про взяття його на квартирний облік як «першочерговика».

Суд задовольнив позовні вимоги заявника, скасувавши розпорядження голови Малиновської районної адміністрації Одеської міської ради в частині відмови у взятті на квартирний облік та зобов'язав повторно розглянути заяву про взяття на квартирний облік зі складом сім'ї дві особи, з включенням до першочергового списку з 26 березня 2020 року.

Судова справа № **521/7151/20**

СКАСУВАЛИ 16 ТИСЯЧ ГРИВЕНЬ БОРГУ ЗА АЛІМЕНТАМИ ТА ФАКТИЧНО ПОВЕРНУЛИ ДИТИНУ МАТЕРІ-ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВИЦІ

Інколи допомоги та захисту потребують ті, хто захищають нас. Так сталося з Мариною, що служила у Збройних Силах України та ледь не втратила можливість проживати зі своєю донькою.

Марина побралась з Володимиром у 2009 році. У шлюбі у них народилася дочка Дарина. Але через 10 років подружжя розлучилося. Дитина залишилася жити з мамою.

Згодом Марина пішла служити до Збройних Сил України. Тому деякий час маленька Дарина проживала із батьком. Але мама не забувала донечку, купувала їй речі. Проте батько звернувся до суду щодо стягнення з Марини аліментів на утримання дитини. Рішенням суду на користь Володимира було стягнуто аліменти на утримання дитини з її матері з серпня 2019 року.

Після звільнення з лав Збройних сил Марина знову почала жити з донькою. Натомість батько перестав цікавитись дитиною, її успіхами у навчанні, станом здоров'я тощо. Він не надавав жодної допомоги на утримання Дарини. Та сталося так, що Марина заборгувала колишньому чоловікові 16 тис. грн, оскільки за рішенням суду дівчинка повинна була проживати з батьком.

Марина звернулася до **Володимирецького бюро правової допомоги** з питанням щодо визначення місця проживання дитини з нею, стягнення аліментів із Володимира на утримання доньки, а також про припинення стягнення з неї аліментів та звільнення її від заборгованості за аліментами.

Допомогла жінці адвокатка, яка співпрацює із Сарненським місцевим центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги, Оксана Полюхович. Зібравши необхідні докази, адвокатка подала до суду позовну заяву.

Суд визначив місце проживання дитини із матір'ю, стягнув на її користь аліменти на утримання дитини у розмірі 50% прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку щомісячно, до досягнення дитиною повноліття. Також судовим рішенням припинено стягнення аліментів із жінки та звільнено її від сплати заборгованості за аліментами.

«Коли я вперше побачила Марину, я одразу зрозуміла, що хочу допомогти їй відстояти її права. Адже поки вона захищала нас і мирне небо над нашими головами, то могла втратити свою кровиночку! Я відразу взялась за справу, щоб якнайшвидше допомогти їй. Як результат, права мами були захищені, а дитина знову возз'єдналася із найближчою на світі людиною», – пригадує Оксана Полюхович.

Судова справа **№556/22/21**

УЧАСНИКУ АТО ДОПОМОГЛИ ВІДСТОЯТИ СВОЄ ПРАВО НА ЗЕМЛЮ

Земельні питання – доволі непрості. І чимало клієнтів звертаються до системи БПД саме з ними.

Так, до **Сумського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги** звернувся Сергій, який є учасником АТО, і просив допомогти визнати дії незаконними та скасувати рішення Сумської міської ради.

Чоловік розповів, що є відповідачем у судовій справі. Позивачами є співвласники домоволодіння, біля якого знаходиться луг, що підтоплювався під час весняних повеней. Позивачі завезли на луг ґрунт, висадили дерева та кущі, сподіваючись у майбутньому претендувати на цю ділянку. Але рішенням Сумської міської ради у 2018 році ця земельна ділянка, площею 0,04 га, була передана пану Сергію як учаснику АТО. Тож позивачі просили визнати незаконним та скасувати рішення Сумської міської ради, яким затверджено проєкт землеустрою щодо відведення земельної ділянки та надано у власність відповідачу.

Захищати права клієнта та представляти його інтереси в суді Сумський місцевий центр з надання БВПД призначив адвокатку Світлану Щербак, яка разом з клієнтом не визнали позов.

Адвокатка Світлана Щербак надала письмовий відзив, у якому в задоволенні позову просила відмовити. Правозахисниця вказувала на те, що жодним чином не порушувалися права та інтереси позивачів. Як вбачається з позову, позивачі були не згодні з рішенням щодо відмови їм у наданні дозволу на розроблення проєктів землеустрою, однак до суду за захистом своїх прав вони не зверталися.

У результаті Зарічний районний суд відмовив в задоволенні позовних вимог щодо скасування та визнання протиправним рішення Сумської міської ради. Тож права клієнта системи БПД учасника АТО на користування земельною ділянкою були захищені.

Судова справа **№591/8106/19**

ПОКИ ЗАХИЩАЛА КРАЇНУ — НЕЗАКОННО ЗВІЛЬНИЛИ З РОБОТИ

З початком бойових дій на Сході України Галина активно займалася волонтерством. Згодом вона вирішила тимчасово призупинити цивільну роботу у дитячо-юнацькій спортивній школі та пішла служити до лав Збройних Сил України. Поки жінка виконувала свій обов'язок перед державою, роботодавець її звільнив.

Галина з травня 2014 року працювала на посаді тренера-викладача з футболу та інших ігрових видів спорту. У вересні 2017 року вона подала заяву про увільнення її з посади у зв'язку із проходженням військової служби за контрактом зі збереженням робочого місця та середнього заробітку.

Однак роботодавець звільнив її з роботи на підставі ст. 36 Кодексу законів про працю України. За відновленням свого порушеного права Галина вирішила йти до суду, і їй потрібна була правова допомога.

Вона звернулася до **Тернопільського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги** з питанням щодо повнення її на роботі та виплати заробітної плати за час вимушеного прогулу. Оскільки Галина військовослужбовиця, то відноситься до осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

Місцевий центр для здійснення представництва її інтересів призначив адвоката Григорія Федчишина.

Суд, на підставі наданих адвокатом доказів, встановив, що Галина уклала контракт під час кризової ситуації, що загрожує національній безпеці України, а особливий період в Україні не скасовано. Тому на час дії контракту, як військовослужбовець, користується пільгами, передбаченими ст. 39 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» та ч. 4 ст. 119 КЗпП України, у зв'язку з чим у роботодавця були

відсутні підстави для її звільнення.

Проте Тернопільський міськрайонний суд під час винесення свого рішення вказав, що Галина пропустила місячний строк для звернення до суду за захистом своїх прав, а тому у задоволенні позовної заяви Галини відмовив.

Категорично не погоджуючись із вказаним рішенням та враховуючи ту обставину, що Галина отримала свою трудову книжку незадовго до звернення за безоплатною правовою допомогою, строк звернення до суду вона не пропустила. Рішення Галина оскаржувала у Тернопільському апеляційному суді.

Тож дослідивши та правильно оцінивши усі докази у справі Тернопільський апеляційний суд виніс позитивне рішення — поновити на роботі та зобов'язати виплатити заробіток за час вимушеного прогулу за період з 27 вересня 2017 року по 20 березня 2020 року в сумі 95 567 грн за вирахуванням обов'язкових платежів.

Судова справа № **607/12635/19**

НАДАННЯ СТАТУСУ УЧАСНИКА БОЙОВИХ ДІЙ

Дмитро був призваний на строкову військову службу та направлений у військову частину в Донецьку, де проходив військову службу з 17 травня 2013 року по 27 червня 2014-го на посаді стрільця. З 1 по 27 червня 2014 року особовий склад військової частини, де служив Дмитро, брав участь в обороні військового містечка, Донецького казенного заводу хімічних виробів.

Відповідно до довідки, що видана військовою частиною, Дмитро з 1 по 27 червня 2014 року безпосередньо брав участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення і захисті незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України в районі/районах проведення антитерористичної операції міста Донецьк. Ця довідка є підставою для надання Дмитру статусу учасника бойових дій.

Проте рішенням Комісії з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій, учасниками війни Головного управління Національної гвардії України Дмитру відмовлено у наданні статусу учасника бойових дій. Підстава – термін його залучення до проведення АТО складає 27, а не 30 календарних днів.

Дмитро вирішив подати до суду. За правовою допомогою він звернувся до **Івано-Франківського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги** з питанням підготовки процесуальних документів та представництва його інтересів у справі про надання статусу учасника бойових дій.

У позові зазначено, що безпосередня участь Дмитра в антитерористичній операції у Донецьку з 1 по 27 червня 2014 року підтверджена довідкою та витягом з наказу командира військової частини. Також позивач зауважив, що залучався та брав безпосередню участь в антитерористичній операції з 1 по 27 червня 2014 року, а тому застосуванню підлягають правові норми Порядку надання та позбавлення статусу

учасника бойових дій в редакції, яка діяла на час їх виникнення, тобто до набрання чинності постанови Кабінету Міністрів України від 8 вересня 2016 року № 602, яким встановлено, що статус учасника бойових дій надається особам в разі залучення їх до проведення антитерористичної операції на строк не менше ніж 30 календарних днів.

Постанова Кабміну № 602 набрала законної сили 16 вересня 2016 року, а тому, відповідно до положення ч. 1 ст. 58 Конституції України не має зворотної дії в часі.

Тобто на час виникнення у Дмитра права на отримання статусу учасника бойових дій законодавство України не містило будь-яких обмежень щодо тривалості строку перебування в районах проведення антитерористичної операції осіб, які брали безпосередню участь в забезпеченні проведення антитерористичної операції.

Суд повністю задовольнив позовні вимоги – визнав протиправним та скасував рішення Комісії з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій Головного управління Національної гвардії України про відмову Дмитру в наданні статусу учасника бойових дій та зобов'язав ухвалити рішення про надання чоловіку статусу учасника бойових дій.

Судова справа **№300/54/21**

ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНІЙ ОСОБІ ВИПЛАТИЛИ ЗАБОРГОВАНІСТЬ З ПЕНСІЇ

Галина Петрівна жила в Шахтарську, що на Донеччині, отримувала пенсію за віком. У 2010 році перейшла на пенсію у зв'язку з втратою годувальника. Через початок російської агресії Шахтарськ став непідконтрольним уряду України, на його території перестали діяти державні органи. З 1 серпня 2014 року Галині Петрівні виплата пенсії припинилася. Так починалася ця історія.

Жінка переїхала з тимчасово окупованої території на Херсонщину. У квітні 2018 року отримала статус внутрішньо переміщеної особи та була взята на облік до управління Пенсійного фонду України (ПФУ) в Херсонській області. З 1 травня 2018 року Галині Петрівні поновили виплату пенсії. Але ж з 1 серпня 2014-го по 1 травня 2018 року пенсію у зв'язку з втратою годувальника вона не отримала.

Галина Петрівна неодноразова зверталась до ПФУ щодо виплати цих коштів. Відповідь була однотипною – «підстави для виплати заборгованості з 2014 року відсутні». Тоді жінка вирішила звертатися з позовною заявою до Головного управління ПФУ в Херсонській області. Але спочатку вона завітала до **Каланчацького бюро правової допомоги Голопристанського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги**. За справу Галини Петрівни взялася адвокатка Тамара Кушнеренко, яка співпрацює з системою БПД.

Адвокатка звернулася до суду з позовною заявою, в якій просила визнати протиправною бездіяльність Пенсійного фонду та зобов'язати нарахувати та виплатити Галині Петрівні заборговану пенсію.

Суд зазначив, що суми соціальних виплат, які не виплачені за минулий період, обліковуються в органі, що здійснює соці-

альні виплати, та виплачуються на умовах окремого порядку, визначеного Кабінетом Міністрів України. Станом на момент розгляду справи відповідного порядку Кабміном не розроблено. Отже, невіплата пенсії позивачу за вказаний період через відсутність розробленого Кабінетом Міністрів України порядку не відповідає критеріям правомірності дій суб'єкта владних повноважень, визначених ч. 2 ст. 2 Кодексу адміністративного судочинства України.

Суд визнав протиправною бездіяльність Головного управління ПФУ в Херсонській області щодо невіплати Галині Петрівні пенсії у зв'язку з втратою годувальника з 1 серпня 2014-го по 1 травня 2018 року та зобов'язав виплатити заборгованість.

Судова справа № 540/936/20

ВІДСТОЯЛИ ПРАВО ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ НА ПЕРЕРАХУНОК ПЕНСІЇ

До Старокостянтинівського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги звернувся військовий пенсіонер. Він розповів, що Головне управління Пенсійного фонду України в Хмельницькій області відмовило йому в перерахунку пенсії на підставі оновленої довідки про розмір грошового забезпечення.

Юристка місцевого центру Анастасія Андрєєва довела в суді, що вимога пенсіонера до Пенсійного фонду була обґрунтованою, тож відповідача зобов'язали перерахувати пенсію.

Нині багато нормативно-правових актів у сфері пенсійного забезпечення, зокрема й тих, які регулюють питання пенсій військовослужбовців, постійно змінюються, що призводить до неоднозначного застосування норм цих документів на практиці. Вочевидь, це й стало причиною, через яку управління ПФУ відмовило військовому пенсіонеру в перерахуванні пенсії.

«На розмір пенсії військовослужбовця, як це передбачено Законом України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», впливає розмір грошового забезпечення, складовими якого є посадовий оклад, оклад за військовим званням, надбавка за вислугу років та щомісячні додаткові види грошового забезпечення, зокрема премії та надбавка за особливості проходження служби. Зміна розміру хоча б одного з видів грошового забезпечення або введення нових щомісячних додаткових видів грошового забезпечення (надбавок, доплат, підвищень) та премій призводить до зміни розміру раніше призначеної пенсії. Такий перерахунок здійснюється органами Пенсійного фонду на підставі

довідки військкомату», – пояснює юристка Старокостянтинівського місцевого центру з надання БВПД Анастасія Андрєєва.

Щоб з'ясувати правомірність дій Головного управління Пенсійного фонду в Хмельницькій області, фахівчиня місцевого центру підготувала запит із вимогою надати детальний розрахунок призначеної клієнтові пенсії.

З наданої відповіді стало зрозуміло, що під час розрахунку Пенсійний фонд не взяв до уваги нову довідку Хмельницького обласного військового комісаріату про розмір грошового забезпечення і не включив для обрахунку пенсії армієця надбавку за особливості проходження служби та премію.

Відтак юристка підготувала позовну заяву, із якою звернулася до Хмельницького окружного адміністративного суду.

Згідно з рішенням суду дії Головного управління Пенсійного фонду України в Хмельницькій області, які полягають у відмові в перерахунку пенсії позивача відповідно до оновленої довідки, є протиправними, а відповідач зобов'язаний перерахувати пенсію.

Судова справа № 560/8367/20

УЧАСНИКУ БОЙОВИХ ДІЙ ПОВЕРНУЛИ НЕПРАВОМІРНО СТЯГНУТІ КОШТИ ЗА КРЕДИТНИМ ДОГОВОРОМ

У червні 2019 року Костянтин взяв кредит у розмірі 6000 грн. А вже у вересні цього ж року правонаступником усіх прав та обов'язків кредитодавця стала інша фінансова компанія.

І це було лише початком низки подій, які спіткали чоловіка. У грудні 2020 року приватний нотаріус з Києва вчинив виконавчий напис про стягнення з Костянтина заборгованості в розмірі 16 710 грн, що утворилася через невиконання умов кредитного договору.

На початку лютого 2021 року приватний виконавець Києва виніс постанову про відкриття виконавчого провадження про стягнення з Костянтина на користь кредитної установи заборгованості по кредиту вже у розмірі 19 260 грн. Крім того, приватний виконавець арештував рахунки чоловіка, на які він отримав грошове забезпечення як військовослужбовець.

З цією проблемою Костянтин звернувся до **Чернігівського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги**. Справа ускладнювалася тим, що в Костянтина була вільна лише одна доба, після чого він надовго відбував в зону АТО/ООС, де з ним не буде зв'язку. Представником у цій справі був призначений юрист центру Ярослав Хоменко.

«Нам потрібно було зробити відповідні запити до приватного виконавця для витребування доказів та підготувати позовну заяву до суду. Також було узгоджено, що оскільки з Костянтином зв'язку не буде, а справа буде слухатись в одному із судів Львова, то представник буде брати участь у даному процесі дистанційно, через систему відеозв'язку», – розповідає Ярослав Хоменко.

Після витребування доказів була складена та надіслана до суду позовна заява. У позовних вимогах, крім звичного визнання виконавчого напису таким, що не підлягає виконанню, додаткового було зазначено вимогу про стягнення з кредитної установи на користь Костянтина вже сплаченої суми боргу в порядку ч. 1 ст. 1212 Цивільного кодексу України, щоб повернути стягнуті кошти.

Зважаючи на те, що укладений між фінансовою компанією та позивачем кредитний договір, який наданий нотаріусу для вчинення виконавчого напису, не був посвідчений нотаріально, а також беручи до уваги наявний спір щодо заборгованості, суд вирішив, що є всі підстави для визнання виконавчого напису нотаріуса таким, що не підлягає виконанню у зв'язку з недотриманням умов вчинення виконавчого напису щодо подання стягувачем документів на підтвердження безспірної заборгованості боржника. Щодо стягнення із фінансової компанії безпідставно набутих коштів, то суд враховує, що згідно ст.1212 Цивільного кодексу України особа, яка набула майно або зберегла його у себе за рахунок іншої особи без достатньої правової підстави зобов'язана повернути потерпілому це майно.

Франківський районний суд міста Львова задовольнив позовні вимоги Костянтина в частині визнання виконавчого напису таким, що не підлягає виконанню, а також в частині стягнення з кредитної установи коштів в порядку повернення вже сплаченого позивачем (за вирахуванням суми виконавчого збору).

Крім того, Ярослав Хоменко отримав в інтересах клієнта виконавчий лист та надіслав його разом з документами для виконання у виконавчу службу у Львові.

Судова справа №465/2478/21

ПЕНСІЙНИЙ ФОНД ЗАБОРГУВАВ ПЕНСІЮ. ОТРИМАТИ КОШТИ ДОПОМОГЛА СИСТЕМА БПД

До Черкаського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги звернулася Тамара, яка є внутрішньо переміщеною особою. Жінка розповіла, що вона перебуває на пенсійному обліку в Головному управлінні Пенсійного фонду України в Черкаській області і з 1 січня 2015 року отримує пенсію за віком. Проте з квітня 2020 року перестала отримувати пенсійні виплати.

Тамара звернулася до Пенсійного фонду і дізналася, що пенсійні виплати припинено, бо у березні 2020 було скасовано дію довідки ВПО, оскільки жінка повернулася на тимчасово окуповану територію.

У вересні 2020-го Тамара надала до Пенсійного фонду нову довідку ВПО та просила виплатити пенсію. Їй відновили виплату лише з грудня 2020 року, проте відмовилися виплачувати заборгованість з пенсії, посилячись на відсутність затвердженого порядку, згідно з яким мають виплачуватися суми соціальних виплат, які не виплачені за минулий період.

Черкаський місцевий центр прийняв рішення про надання Тамарі безоплатної вторинної правової допомоги адвокаткою Валентиною Ткач, яка співпрацює з системою БПД. Після зустрічі із клієнткою та вивчення матеріалів справи Валентина Ткач підготувала до суду адміністративний позов про визнання дій Головного управління Пенсійного фонду України в Черкаській області протиправними та стягнення заборгованості з виплати пенсії за віком.

«Питання припинення пенсійних виплат, які є складовою порядку пенсійного забезпечення, не можуть регулюватися під-

законними актами. Крім того, згідно з чинним законодавством, людина має право на отримання пенсії за віком незалежно від того, чи є вона внутрішньо переміщеною особою чи ні. Припиняючи виплату пенсії Тамарі за відсутності передбачених законами України підстав, Пенсійний фонд порушив її право на отримання пенсії», – зазначила Валентина Ткач.

Черкаський окружний адміністративний суд визнав дії Головного управління Пенсійного фонду України у Черкаській області протиправними та стягнув на користь Тамари несплачену пенсію за період з 1 квітня 2020 року по 30 листопада 2020 року в сумі 22 768 грн.

Судова справа № 580/909/21

УЧАСНИКУ БОЙОВИХ ДІЙ ДОПОМОГЛИ ВІДСТОЯТИ ПРАВО НА ЗЕМЛЮ

Для учасників бойових дій та прирівняних до них осіб законодавство передбачає першочергове право на відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва. Та щоб отримати землю, часто доводиться звертатися по допомогу юристів, а відтак – і до суду.

Пан Сергій є інвалідом 3 групи і має право на пільги, встановлені законодавством України для ветеранів – інвалідів війни. Чоловік звернувся до **Чернівецького місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги** після того, як тричі (!) впродовж року безуспішно подавав заяву до Новоселицької сільської ради Кельменецького району, щоб отримати дозвіл на виготовлення проєкту землеустрою щодо відведення земельної ділянки в межах села Новоселиця для передачі у власність. Пан Сергій планував вести на цій ділянці особисте селянське господарство. Однак дозволу, як і вмотивованої відмови від сільської ради учасник бойових дій так і не отримав. Єдине, про що пану Сергію повідомили, – немає необхідної більшості голосів на підтримку рішення.

У центрі правової допомоги чоловікові призначили адвоката Андрія Пудіча, який співпрацює з системою БПД. Він подав позовну заяву про визнання протиправними дій Новоселицької сільської ради. Адвокат передусім посилався на те, що для учасників бойових дій та прирівняних до них осіб закон передбачає першочергове право на відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва.

«По-перше, сільська рада у місячний строк не прийняла рішення про задоволення або про вмотивовану відмову щодо надання дозволу пану Сергію на виготовлення проєкту зем-

леустрою. Крім того, відсутність необхідної кількості голосів депутатів на підтримку рішення про надання дозволу на виготовлення проєкту землеустрою не є підставою для відмови у наданні такого дозволу», – каже Андрій Пудіч.

Чернівецький окружний адміністративний суд після розгляду матеріалів цієї справи повністю задовольнив позов пана Сергія і визнав протиправними дії сільської ради про ненадання йому дозволу на виготовлення проєкту землеустрою щодо відведення земельної ділянки та зобов'язав надати дозвіл чи вмотивовану відмову.

Суд також зобов'язав Новоселицьку сільську раду Кельменецького району Чернівецької області розглянути в місячний термін заяву учасника бойових дій про надання дозволу на розробку проєкту землеустрою щодо відведення земельної ділянки для передачі у власність для ведення особистого селянського господарства та прийняти рішення про її задоволення або надати мотивовану відмову.

Судова справа № 824/104/19-а

ЯК ОТРИМАТИ БЕЗОПЛАТНУ ПРАВОВУ КОНСУЛЬТАЦІЮ:

- зателефонувати за безкоштовним номером системи надання БПД – 0 800 213 103
- звернутися до бюро правової допомоги
- відвідати консультаційні пункти доступу до БПД, графік роботи яких можна дізнатися в найближчому місцевому центрі/бюро правової допомоги
- скористатися мобільним застосунком «Безоплатна правова допомога»
- скористатися чатами уTelegram або Viber
- переглянути правові консультації на довідково-інформаційній платформі правових консультацій «WikiLegalAid»

Єдине посилання на ресурси системи безоплатної правової допомоги:

